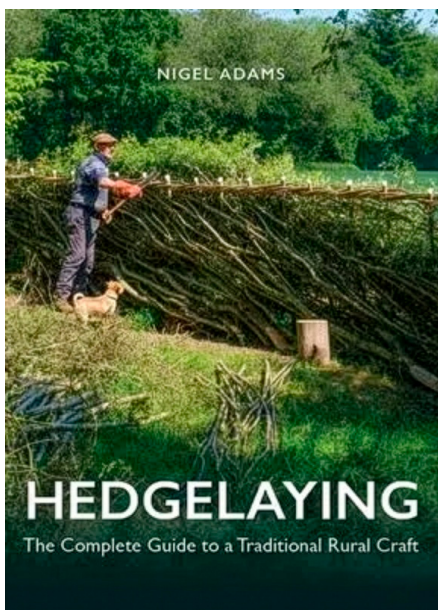

Hedgelaying

door Nigel Adams

Hedgelaying met als ondertitel *The Complete Guide to a Traditional Rural Craft* is het vijfde, en voor zover ik kan nagaan, voorlopig laatste boek over heggen en heggenvlechten dat sinds begin 2025 in Engeland is verschenen. Hieraan vooraf gingen: *Hedges* (Rob Wolton), *Hedgelands* (Christopher Hart), *Of Thorn and Briar* (Paul Lamb, beter bekend als the *Westcountry hedgelaying*) en *Words from the hedge* van Richard Negus. Het boek van Paul Lamb, de man die tot het succes van zijn boek in een pipowagen woonde en een grote schare volgers op Instagram heeft, is een bestseller.

Maar goed, nu naar Nigel's *Complete Guide*. Het is *indeed* een uitgebreide behandeling van de Engelse manier van heggenvlechten, *hedgelaying*, het leggen van de heggen.¹ Nigel beschrijft uitvoerig de technische aspecten van het heggenleggen. Te beginnen met de basisprincipes gevolgd door een gedetailleerde beschrijving van 24 verschillende stijlen. De 14 bekendste Engelse, de 9 bekendste Welsh vlechtstijlen en de *Conservation* stijl een door Nigel bedachte goed-maar-snel methode. De meeste verschillen zijn subtiel maar functioneel in de ogen van de beoefenaars. Het boek begint niet onlogisch met de geschiedenis van het heggenvlechten waarover in Engelse documenten vanaf de 16e eeuw veel gedetailleerde beschrijvingen bekend zijn. Dit in schril contrast met de situatie in Nederland. Wellicht hebben we ook nog niet goedgezocht.

In de eerste landbouwboeken (bijv. *The Boke of Husbandry*, 1523) zijn al gedetailleerde beschrijvingen van het planten, onderhouden, opknappen en vlechten van heggen opgenomen. Heggen werden gelegd waarbij tot zo'n 200 jaar geleden gebruik werd gemaakt van levende staanders.² In de 18e eeuw vindt men de bezwaren van het gebruik van levende staanders niet opwegen tegen de voordelen en doen staken en binders hun intrede. Het zijn dezelfde argumenten die we daarbij nu nog aanvoeren: Handig levende staanders maar een groot nadeel is dat de levende staander als knotboom reageert. De enthousiaste hergroei van de levende staanders steekt al snel boven de heg uit. Bij het heggenvlechten werden enkel kapmessen en bijlen gebruikt. Takkenzagen bestonden nog niet. Het beschreven gebruik van een 'dead hedge' bij de aanplanten van een heg (jonge struiken worden tegen vraat beschermd door ze te omringen met dood hout (snoeihout) is iets wat lijkt op de

1 Het leggen van een heg houdt in dat de struiken een voor een laag bij de grond worden inkapt en de hele struik gebogen tot in een hoek van circa 30 graden. Het leggen is de meest toegepaste techniek bij het heggenvlechten. Niet enkel in Engeland maar ook in Frankrijk en België zijn traditionele stijlen erop gebaseerd.

2 Levende staanders: bij het laag inkappen van de struiken laat men er om de 1,5-2 meter eentje staan en kapt die op ongeveer 120 cm hoogte af. Een levende staak die in het voorjaar dan ook als een knotboompje uitloopt. Deze staanders geven structuur. De ingekapte struiken kunnen er tussendoor geweven worden. Alternatief: 1. Alle struiken inkappen en platleggen en ter vervanging paaltjes (dood hout) van hazelaar of ander (recht) hout in de heg slaan. 2. Een mix van levende staanders en paaltjes (bijv. Morvan Frankrijk). 3. Geen of vrijwel geen staken gebruiken maar robuuster vlechten (bijv. *Conservation* stijl).

in vergetelheid geraakte Zuid-Limburgse tuunheg. Het is boeiend hoofdstuk wat ook laat zien dat we nu bespreken wat zo'n 3-4 eeuwen geleden al aan de orde was. Ooh ja, en de eerste regionale wedstrijden werden al zo'n 200 jaar geleden georganiseerd!

In de beschrijvingen van het hele proces van het leggen van een heg komen natuurlijk gereedschap en materialen aan de orde. De beschrijving van de stijlen doet Nigel aan de hand van een gesprek met een meesterheggenvlechter in de betreffende stijlen. Zij leggen hem de logica achter hun stijl uit. Elke stijl wordt met foto's en tekeningen geïllustreerd.

Het hoofdstuk over het onderhoud van gevlochten heggen is wel erg summier. Meer ruimte is er voor een beschrijving van de in heggen meest voorkomende soorten bomen en struiken met een korte karakterisering van het kappen en leggen van elke soort. Tot slot nog iets over hoe de heggenvlechters in Engeland georganiseerd zijn met tot slot een wederom een te summiere beschrijving van de rol van het heggenvlechters in het beheer van uiteenlopende type heggen.

Het is een mooi, rijk, voornamelijk technisch boek over het leggen van heggen. Deels een handleiding (hoe en wat), deels een naslagwerk (de stijlen). Het is niet echt een boek om nu eens ontspannen in de tuin te lezen. Ik mis daarvoor ook heel erg de persoonlijke noot terwijl Nigel zo'n uitstekende verteller is. Het is een gemiste kans dat het boek zo laat is uitgekomen. Het was mooi geweest als het direct na Robert Wolton's meer wetenschappelijke boek was verschenen. Het gras is nu ondanks zijn andere insteek door de eerdergenoemde boeken een beetje voor zijn voeten weggehaaid. En tot slot, het moet er toch uit, wat me vreselijk dwars zit, is dat Nigel in het korte uitstapje naar buitenlandse vlechtstijlen – heel vreemd in het boek weggemoffeld tussen de Engelse en de Welsh vlechtstijlen – het presteert Nederland over te slaan. We hebben na Engeland de grootste gemeenschap aan heggenvlechters, twee fantastische kampioenschappen en het Maasheggenvlechters als een stijl die het had verdiend opgenomen te worden. Mijn teleurstelling daarover is nog lang niet weggeëbd Mr. Adams.

Lex Roeleveld, mei 2026

Hedgelaying. The Complete Guide to a Traditional Rural Craft, Nigel Adams.
Crowood Press. Hardcover. 239 pagina's.